

Nada Grošelj

CERTAMEN CICERONIANUM

E

Na Poljane sem se vpisala jeseni leta 1989, ko je profesorica Katja Pavlič Škerjanc pri latinščini poskusila vzpostaviti nadaljevalno skupino. Opogumilo se nas je osem, vsak s svojim ozadjem in s svojim znanjem. Štirje so si hitro premislili in se prepisali v začetno skupino, štiri dekleta pa smo vztrajala. Ker sem imela doma nemajhen privilegij, mamo klasično filologinjo, ki me je sama poučevala latinščino že od petega razreda osnovne šole, sem po kakem letu spet začela delati kar z njo, ocene pa sem nabirala z individualnimi izpiti.

Rešitev se je izkazala za dovolj učinkovito, da sem leta 1991, tik pred osamosvojitvijo, zmagala na takrat še »republiškem« tekmovalju iz latinščine – vsa tri prva mesta smo skupaj z Matejem Hriberškom in Sonjo Capuder osvojili na že preimenovani Gimnaziji Poljane. Profesorica mi je zato naslednje leto predlagala udeležbo na mednarodnem tekmovanju *Certamen Ciceronianum Arpinas*. Na njem se v Ciceronovem rojstnem kraju Arpino, kakih sto kilometrov od Rima, pod pokroviteljstvom italijanskega predsednika vsako leto pomeri približno petsto dijakov iz vse Evrope. Iz Slovenije sva se ga udeležila dva Poljanca, Aleš Novak in jaz, v spremstvu moje »domače učiteljice«.

Če prav pomislim, je bil profesoričin predlog predrzno ambiciozen. Tekmovanje je namenjeno zadnjim letnikom klasičnih gimnazij, ki imajo v Italiji in Nemčiji čisto drugačen nivo, kot smo ga imeli takrat v Sloveniji, njihova latinščina traja vsaj šest let. Tudi naloga, prevod odlomka iz ene od Ciceronovih filozofskih razprav v materinščino, nato pa esej, ki naj bi deloval kot jezikovni, literarni ali filozofski komentar, je bila za nas Slovane gotovo drugače zahtevna kot za dijakke, ki so imeli za materinščino katerega od romanskih jezikov. Res smo lahko uporabljali slovar, toda oni so se z njim že rodili! Ampak profesoričino zaupanje je bilo nalezljivo, da bi ostala doma, ni prišlo v poštev.

Potovanje je bilo spomladi 1992 drugačen izziv kot v informacijsko povezanem svetu, vendar se s tem nisem ukvarjala. Grizel me je predvsem napovedani prevod, še bolj komentar. Ciceronovih del je veliko in niso kratka. Mama je prišla na rešilno misel, da bi s seboj lahko vzeli Loebove dvojezične izdaje, ki slovijo po zgoščenih, zelo informativnih uvodih. Naneslo je, da sem prav na večer pred tekmovanjem prebrala še edini uvod, ki mi je ostal: uvod Harrisa Rackhama v razpravo *De finibus bonorum et malorum*, Bradač in Košar sta to prevedla kot

Največje dobro in največje zlo, ter si skušala zapomniti kar največ o epikurejcih, stoikih in akademikih.

Na moje veselje se je naslednjega dne na tekmovalni poli pojavil prav odlomek iz tega dela, tako da sem se prevoda in eseja lotila močno opogumljena. Ne vem, kdo je pole ocenjeval, slišala sem le, da je za slovenske zadolžen neki hrvaški profesor. Resnično me je presenetilo, ko sem dobila »menzione onorevole«: podelili so le deset nagrad in pet teh častnih omemb. Spomnim se velikega vznemirjenja, Italijanka, ki je zmagala, se je zlomila v navalu čustev, v joku so jo skoraj privlekli na oder. V Italiji je to tekmovanje velika stvar, imena zmagovalcev že naslednji dan objavi *Corriere della Sera*.

To je bilo moje prvo takšno priznanje za prevod in spremno besedilo iz klasičnih jezikov, torej s področja, ki sem mu kasneje posvetila znaten del svoje prevajalske poti. Konferenčno torbo z vsemi dokumenti, plaketo, objavami v italijanskem tisku in celo nagradno grafiko s pejzažem sem zdajle brez težav našla v domačem arhivu, še vedno mi veliko pomeni. Toda brez velikodušne spodbude, ki mi jo je namenila Katja Pavlič Škerjanc, bi takrat ostala doma.

V peti knjigi omenjene razprave *De finibus* Ciceron razmišlja, da smo ljudje *ita nati factique*, tako rojeni in ustvarjeni, *ut et agendi aliquid et diligendi aliquos et liberalitatis et referendae gratiae principia in nobis contineremus*, »da v sebi nosimo zametke delovanja, ljubezni in hvaležnosti«. Profesorica, *maxima tibi a me habetur gratia*.

Nada Grošelj je jezikoslovka, filologinja in prevajalka.